

ДУСЛУК

ОКТАБРЬ РАЙОНЫНЫҢ ИЖТИМАГИЙ-СЭЯСИ ГАЗЕТАСЫ.

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТАБРЬСКОГО РАЙОНА.

Газета 1931 елның
9 юленин бирле чыга.

№33 (7206)

21 март, 1991 ел,
ПӘНЖЕШӘМБЕ

Бәясә 4 тиен.

СССР Югары Советы сессиясендә

МӘСКӘУ (ТАСС). Союзның киләчәге турында 17 мартта үткәрелгән СССР референдумының башлангыч йомгалары анда катнашучы гражданның күпчелеген куелган сорауга «әйе» дип җавап бирүен күрсәтә. СССР референдумы үткәрү буенча Узак комиссия рәисе В. П. Орлов 19 мартта атиалык тәһәфестән соң илебезнең Югары Советы сессиясе эшен башлагач ясаган чыгышында шулай дип белдерде.

СССР Югары Советы бу белдерүне игътибарга алды. СССР референдумының нәтижеләрен тикшерү һәм парламент тарафыннан тиешле карар кабул итү 21 мартка билгеләнде.

Депутатлар үл көнне СССР Министрлар каби-

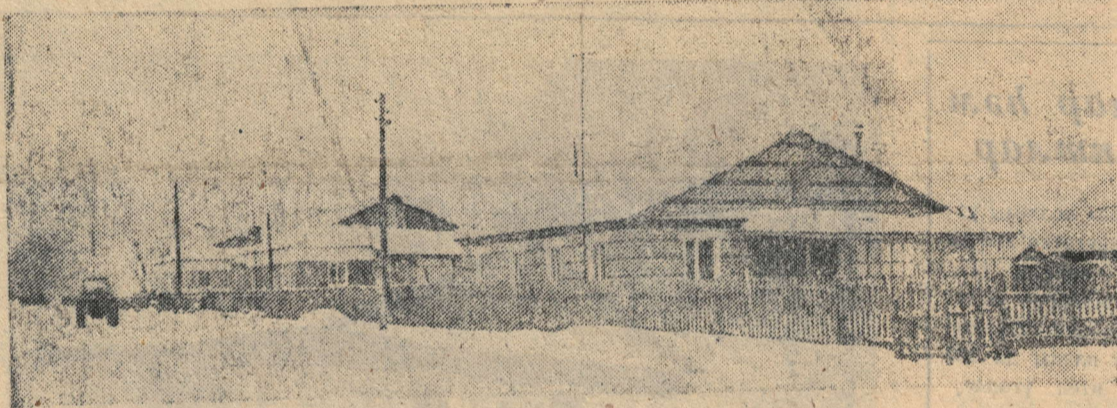
неты турында закон проекты икенче кабат тикшерделәр. Бу документ югары башкару власте органының эшчәнлеге белән бәйлә функцияләрен, вәкәләтләрен һәм башкаларны билгели. Җанлы дискуссиядән соң закон проекты тулаем кабул ителде, аннан соң парламент членнары аны статьялар буенча тикшерергә керештеләр.

Кичке утырышта премьер-министр В. С. Павловның ваклап сату бәяләренә реформа һәм халыкны социаль яклау мәсьәләләре буенча белдерү тыңланды. Премьер-министр күпсанлы сорауларга җаваплар бирде һәм бу уңайдан хөкүмәт билгели торган чаралар турында сөйләде.

«Москва» колхозы: беренче уңышлары, проблемалары, киләчәккә планнары

Илюткино авылының яңа урамы хужалык Муса Җәлил исемендәге колхоз составында булганда ук калкып чыккан, узган ел мәскәүлеләр авылда янә 4 яңа йорт корганнар, был есә тагы 5 йорт салырга ниятләп торалар. Димәк, яңа урамга үсәсе дә үсәсе әле!

«Москва» колхозы, аның бүгенгесе, киләчәге, кешеләре (рәсемдә: механизатор Н. Петров) турында материалларны газетабызның урта битләреннән укыгыз).

Яз мәшәкәтләре белән

«Алга» колхозы механизаторлары бу көннәрдә язга хәстәрлек мәшәкәтләре белән яшиләр. Хужалыкта техниканы сафка бастыру буенча махсус звено төзелгән иде. Аның составына тәҗрибәле осталар керде. Звеноны озақ еллар игенчеләктә хезмәт куйган механизатор Илдус Рәхимов җитәкләде. Аның белән янәшәдә Жәвид Баһаветдинов, яшь булса да техникага кулы ятып тора торган Әлмир Сафиуллин керде. Бу звено колхозның барлык бригадалары өчен чочкечләрен, культиваторларны ремонтлады, көйләде. Хәзер механизаторлар чөчүдә катнашчак бу төр техниканы һәр бригаданың кыр станнарына чыгару белән мәшгульләр.

Башка төр техника да ышаньчы итеп төзәтелде. Тирмаларны һәр бригадада махсус слесарь һәм тиерче ремонтлады. Тракторларны һәм аларга беркетелә торган тагылма инвентарыны төзәтүне һәр механизатор үзе башкарды.

Быелгы язгы чөчү игенчеләр өчен гаять киеренке булачак. Хужалыкта тунга сөрелми калган майдан 1000 гектардан артык ысәпләнә. Аны сөрәп чөчүгә калсаң кулай момент кулдан ычкына. Туфрак эшкәртүне тизләтү өчен КПН-3,8 һәм БДТ-7ләрне көйләп куйдык. Туфракны

алар белән йомшарткач, культиватор таккан агрегатлар бу кырга керәчәк. Сонгысын көндөз һәм төнлә дә, ике еменада алып бару планлаштырылды. Игенчеләр хезмәтөн нәтиҗәле итү максатында тракторларга ягулык салу, башка еллардагы кебек үк, басуда үткәрелә.

Якын көннәрдә идарә һәм партия комитетларының утырышын үткәрү планлаштырылды. Анда язгы кыр эшләре чорына планнар тикшереләчәк, баш белгечләрен отчетлары тыңланачак. Эмма бер нәрсә бүгеннән ачык, һәр белгеч конкрет эш уагы тогы өчен шәхси җаваплы. Әйтик, баш агроном орлык, аның сыйфаты, ашламалар белән тәмин итү, чөчү нормасы, технологияне саклау һәм башкалар өчен җавап бирә. Баш инженерга техниканың торышы, нормаль эшләвен тәмин итү бурычы йөкләнә. Авыл Советы рәисе игенчеләренә идеологик тәмин итү, э профком рәисе исә туклануны оештыру, социалистик ярыш җөелдерү мәсьәләләре белән шөгылләнә. Эшнә болай бүлешү кызыксынучанлыкны һәм шулай ук җавапчылыкны да арттыра, таләпчәнлек һәм контрольлек тә көчәя.

Н. КАМАЛОВ,

«Алга» колхозы партия оешмасы секретаре,

Халкыбызның бик мәгънәле, бик хак әйтеме бу. Дөрестән дә, балага таргач сиңа ярдәмгә ашыккан, кул сузган кешене күңеленә иң якын дустан итеп теркисен, ана таянырга мөмкин булуын аңлайсын. Бала-каза шулай кешеләрне берләштерә, туңлы, шәфкәтләрәк итә.

Шәһәрдә сонгы вакытта булган экстремаль ситуациялар да шуны күрсәтә. Халкыбызда рәхим-шәфкәт, ярдәмчеллек дигән нәрсәләр, шөкер, бөтенләй жуелмаган икән әле. Хәтерләсәгез, Норлат икмәк заводында, чистарту корымаларында янғын чыккач та промышленность предприятияләре бердәм булып ярдәм оештырганнар, бу мөһим объектларны сафка кертүдә ингәни куеп эшләгәннәр иде.

Норлат жылылык чөлтәрендә булган сонгы вакыйга да шуны раслады.

Жентекләбрәк сөйләсәк, хәл болай була. 17 март көнне иртәнгә 7 сәгатьтә үзәк котельняның электротроцехында кабель кызышу нәтиҗәсендә янғын чыга. Биредәге көчле вентиляция аркасында аны тиз генә туктатып булмый һәм

электр жиһазлары тулысынча сафтаң чыга. Бәхеткә, бу көнне тәҗрибәле операторлар Л. Б. Плохова һәм Ю. С. Садыков дежурлык итәләр. Алар җайланмаларны үз вакытында тукталалар һәм котельня хужалыгы саклап калына. Эмма шәһәргә ким дигәндә ике атна жылысыз утыру куркынычы килеп туа.

Эмма ана юл куелмый. Ярты сәгать дигәндә ашыгыч штаб төзеләп, КПСС райкомы бинасында аның беренче секретаре Х. Х. Морадыймов янына котельняга ярдәм итәргә сәләтле промышленность предприятияләре вәкилләре жыела. Алар арасында «Норлатнефть» НГДУсы, НУРБ, шикәр заводы, «Агропромремонтаж» ПМКсы, «Агропромэнерго» берләшмәсе, электростанция, шәһәр электр чөлтәре, Норлат геофизик эшләр конторасы һәм башкалар бар иде. Тиз арада алар үзләренә нинди ярдәм күрсәтә алуларын барладылар һәм 1 сәгать үттеме икән — янғын булган урынга бе-

Президиум утырышында

18 мартта халык депутатларының район Советы президиумының чираттагы утырышы булып үтте. Район Советы рәисе Х. Х. Морадыймов председателлегеңдә узган бу утырышта район Советы башкарма комитеты рәисе урынбасары А. И. Газизуллин газ кертүгә бәйлә мәсьәләләренә яктырты.

Район Советы рәисе урынбасары Т. А. Назарова 17 мартта үткән референдум нәтижеләре белән таныштырды. КПСС райкомы секретаре А. А. Коростелев шул ук мәсьәләгә кагылып үтте, районда «Юмор» көне үткәрү, язга хәзерлекне идеологик тәмин итүгә тукталды.

Дуслык бәлада сынала

ренче материаллар киләдә башлады, сәгать 11 дән авария бригадасы төзекләндерү эшенә кереште. Эш бүлү, ял белән хисаплашу булмады. Кем нәрсәгә сәләтле—һәммәсе үз участогында бөтен көчен биреп хезмәт куйды. Иңкүп эш, әлбәттә, «Агропромэнерго» берләшмәсе эшчеләренә төште. Е. И. Яковлев, А. И. Киселев, Ж. М. Мостафин, Ю. Б. Гнусарев, Г. А. Логинов, НГДУдан электрик Ф. И. Кәримов ахыр минутка кадәр биредә булдылар. Электростанция начальнигы И. А. Полотцев шулай ук ахыргача йөкне тартышты. Котельняның үз эшчеләре турында әйтеп торасы да юк. Электрик Н. А. Емельянов, аппаратчы Н. А. Бикниева, электриклар Р. И. Хазиев, слесарьлар А. Н. Камушев И. Х. Әхмәтвәлиев, эрәтеп ябыштыручылар Ю. А. Чернов, Н. К. Николаев һәм башкалар һәммәсе үз ирекләре белән карангы төнгәчә эшләделәр, хатың-кызлар кайнар аш оештырдылар. Төнгә 2 нче 15 минутта котельня эшкә

жибәрелде. Шәһәрләләр тыныч ял иткәндә, үзәк котельняда менә шундый батырлыкка тиң хезмәт барды. Мөгаен, халыкның күбесе жылылык чөлтәрендә авария булуын сизмичә дә калгандыр. Чөнки күп йортларга жылылык бирү өчен машина төзү заводындагы перемычканы ачтылар.

Бүген исә боларның һәммәсе артта калды. Котельняда барлык өч казан да эшли, өйләрдә жылылык, электр цехында гына сонгы эшләренә төгәлләү бара.

—Безгә ярдәм күрсәткән оешма-предприятиеләргә, аварияне төзәткәндә шәхси катнашкан иптәшләргә чиксез рәхмәт,—ди жылылык чөлтәре директоры Р. Г. Хәсанов.

Дуслар бәлада сынала, диләр. Бала-каза теләбез түгел бу. Инде булган очракта кул сузып, ярдәм күрсәтә алырлык дуслар булу, халкыбызга хас рәхимчеллек, иптәшлек тойгысын онытмау— бик тә зур нәрсә.

С. ХӘЙРУЛЛИНА.

Безнең интервью

„Мин аларга ышанам“

«Москва» колхозы—сонгы елларда мөстәкыйльлеккә ирешкән хужалыкларның берсе. Аның проблемалары, киләчәккә планнары турында без колхоз рәисе Анатолий Германович ГАВРИЛОВ белән сөйләшәбез.

—Анатолий Германович, хужалык моңарчы 2 колхоз составында гомер кичергән ике авылны берләштереп төзелде. Бу үзен сиздердеме?

—Әлбәттә. Илюткино да, Әхмәт авылы да берсе Муса Жәлид исемендәге, икенчесе «Большевик» колхозында аерым бригада иделәр. Сонгы елларда бар игътибар күбрәк үзәк усадьбага юнәлтелгәнлеген беркемгә сер түгел. Шуңа да һәр ике авыл шактый таушалган, таралырга өлгергән. Бу бигрәк тә Әхмәт авылында сизелә. Инде килеп, проблемалары бихисап ике авылны кушып, бер колхоз иткәч, аларның тагы нинди рәвеш алуын чамалау беркемдә дә авырлык тудырмастыр.

—Аларның иң житдиләрен атап үтсәгез иде. —Иң элек—белгечләр, кадрлар житмәү. Колхоз аерылып чыкканда, бездә белемле, эзерлекле белгечләр бөтенләй юк дәрәжә

сендә иде. Бу кыенлык хәзер дә сизелә. Ветеринария врачыбыз югары белемсез, ветфельдшерыбыз юк. Баш инженерыбыз, бригадирларыбыз да махсус эзерлексез кешеләр. Алардан профессиональ осталык, эшлекле ярдәм көтү авыррак, әлбәттә. Эшче куллар белән дә шундыйрак хәл. Быел 7 колхозчы—сыер савучы, терлекчеләр пенсиягә китәчәк. Алар урынына кеше табу шулай ук зур проблема. Чөнки 1 чөгәндерчегә 7 шәр гектар майдан туры килә. Аларның да күбесе—пенсия алды яшендәгә кешеләр.

—Шулай да сез узган елны әйбәт кеңә күрсәткеләр белән төгәлли алдыгыз бит.

—Әйе, дәүләткә ит сатудан кала барлык төр планнарны уңышлы үтәдек. Ашылык тапшыру планы 115, шикәр чөгәндере сату 120 процентка үтәлде,

сөт шулай ук 103 процентка сатылды. Шулар нәтижәсендә, колхоз елны 34,8 процент рентабельлек белән тәмамлады. Әмма болар әле, минемчә, тотрыклы саннар түгел. Хужалык үз мөмкинлекләренән шактый түбән эшләде. Агымдагы елда без бөртекчеләрнең һәр гектарынан 30 центнер, шикәр чөгәндереннән 220 центнер уңыш алырга йөкләмә алдык. Һәр сыердан 3100 килограмм сөт, һәр сарыктан 3,1 килограмм йон алырга ниятлибез, моның өчен мөмкинлекләребез бар дип уйлыйбыз.

—Анатолий Германович, социаль характердагы планнарыгыз белән дә бүлешсәгез иде.

—Биредә дә колач жәеп эшләрлек эшләр көтә. Узган ел мөгездә эре терлек, сарыклар өчен жәйге лагер төзедек, ябык иңдыр табагына фундамент салдык, орлык склады төзи башладык, 2 нче бригадада сарыклар фермасы салдык, торак төзелеште да туктамады. Быел инде Аксумладан Илюткинога кадәр

юлга асфальт түшәргә, Әхмәт белән Илюткиноны күтәрткөн юл белән тоташтырырга кирәк. Бу—безнең иң үзәккә үткән нәрсә. Язгы-көзгә пычракта Әхмәт авылына Норлаттан әйләнеп йөрбезд. Шулай ук социаль-культура объектлары төзүне дә давам итәргә кирәк. Сыерлар абзарын янартасы бар, Әхмәт авылында клуб төзисе. Торак төзелеште темпын да ничек булса да тизләтәргә кирәк. Үзегез күрсәтсез: эшче куллар белән мактана алмыйбыз, ә авылда төпләнергә теләучеләргә йортлар кирәк.

—Инде, Анатолий Германович, кешеләр турында берничә сүз.

—Мин аларга зур өметләр баглыйм. Әле санап чыккан эшләрнең һәммәсе—колхоз эшчәннәре өчен һәм алар кулы белән башкарыласы нәрсәләр бит. Аларның бу омтылышын аңлауларын, тагы бер нәрсәне төшенүләрен теллим: никадәр яхшырак эшләсәк—шулкадәр яхшырак яшәячәкбез.

—Рәхмәт сезгә, Анатолий Германович. Үзара аңлашу һәм хезмәт уңышлары сезгә!

ҮЗЕҢ ЯХШЫ БУЛСАҢ...

Василиса Васильевна 30 ел терлекчелектә эшли. Гажәеп тере, үткен сүзле ул, ут чаткылары уйнаклап торган күзләре аны тагы да яшәртә сыман. Юкса, 1 мартта пенсиягә чыгарга яше тулды үзенен.

—Юк,—ди Василиса Васильевна,—эштән китәргә жыйенмыйм әле. Исәнлегем бар, бер жирем авыртмый! Менә бусы сирәк ишетә торган шатлыклы сүз! 30 ел терлекчелектә эшләгән, иртәнге йокыны, көндөзгә ялны күрмәгән, ике кулы белән ничәмә-ничә центнер азыгын, боткасын, сөтен ташыган хатын-кыз шулай саклансын әле сиңа! Эңә хәзер дә ул бозаулату бүлегендә эшли. 30лап сыер һәм бозаулары була аның җаваплылыгында. Узган ел яшь терлекләрдән төплеккә 762 шәр грамм артым алган, бу—колхоз бунча иң әйбәт күрсәткеч.

Василиса Васильевна болар турында бик жәелергә яратмый. —Эшлибез инде, коллективыбыз бик тату безнең,—ди. Үзе хезмәттәше Зоя Максимова, ферма мөдире Елизавета Сергеевнаны мактап телгә ала. Василиса Васильевна, гомумән, мактауга юмарт кеше булып чыкты. Аны тыңласаң, янәшәсендә гел яхшы кешеләр генә яши бугай дигән фикер туа да куя. —И, мин әлләнигә гомер буге даими эштә йөрмәгән булар идем. Ни әйтсәң дә, гаилә, 4 бала үстә. Ирем Николай да фермада слесарь. Каенанам яхшы булды, Минем йорт эчендәгә бөтен эшнә ул алып барды,

Аннан ул каенанасы турында бик жылы, бик якын итеп сөйләп китте. Үзе яшьли ана назы күрмәгәнлектән, аның белән тиз уртак тел табып, гомер буге аналы-кызы кебек яшиләр алар. Хәзер Клавдия Михайловна картайган инде, әмма шулай да анардан тарсынучы юк, Алай гына да түгел, авылда калган ике улы да, килене дә аң итеп торалар карт әбиләренә. Килене, дидек. Шулай бит тормыш, хәзер Василиса Васильевна гел урлада калды: үзе үк килен дә, үзе үк каенана да. Күпләр мондый хәлдә яшләргә түбәнсетербәк карарлар иде. Ә Василиса Васильевна янә бер сүзгә кабатлый. —Киленем әйбәт минем, Бик эшчән, уңган бала булды. Әлегә дунгычылыкта эшли. Пенсиягә китә алсам, үз группамны ничинкесез ана тапшырачакмын.

Менә сиңа мө! Бусы да әйбәт, бусы да эшчән! Ничек әйбәт кешеләр гел Василиса Васильевнага гына очрап торалар икән соң? Әллә?... Минем ярым шаярып, ярым житди соравыма гөрөңнәм көлеп кеңә җавап бирде. Күзләрендә бөтен йөзәнә мөлаемлылык, терлек өстәп, янә теге ут чаткылары биешеп алды. Хәер, сүзсез дә аңлашылган иде инде. Үзе яхшы кешегә юлдашларның да гел әйбәтләре генә очрап торалар ул, Василиса Васильевна Богданова тормышы нәкъ шуңа мисал. **С. НУРУЛЛИНА** Өстөгә рәсемдә: В. В. Богданова,

Саннар һәм фактлар

«Москва» колхозы узган ел дәүләткә ашылык тапшыру планын 115, шикәр чөгәндере сатуны 120 процентка үтәде. Сөт сату планы да 103 процент итеп үтәлде.

Хужалыкта рентабельлек 34,8 процент тәшкил итте.

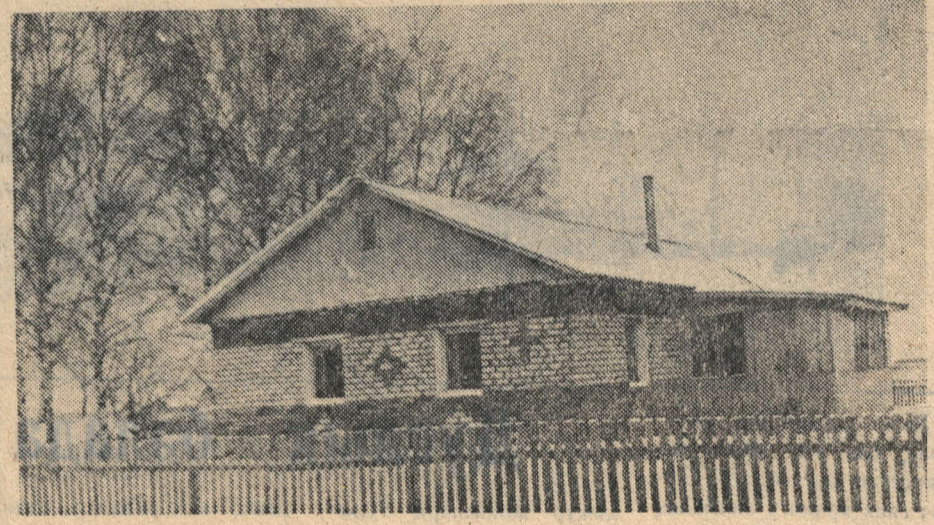
1990 елда «Москва» колхозында еллык тулай продукция житештерү 82 процентка артты.

Хужалыкта бер центнер сөтнең үзкыйммәте 37 сум 45 тиен тәшкил итте.

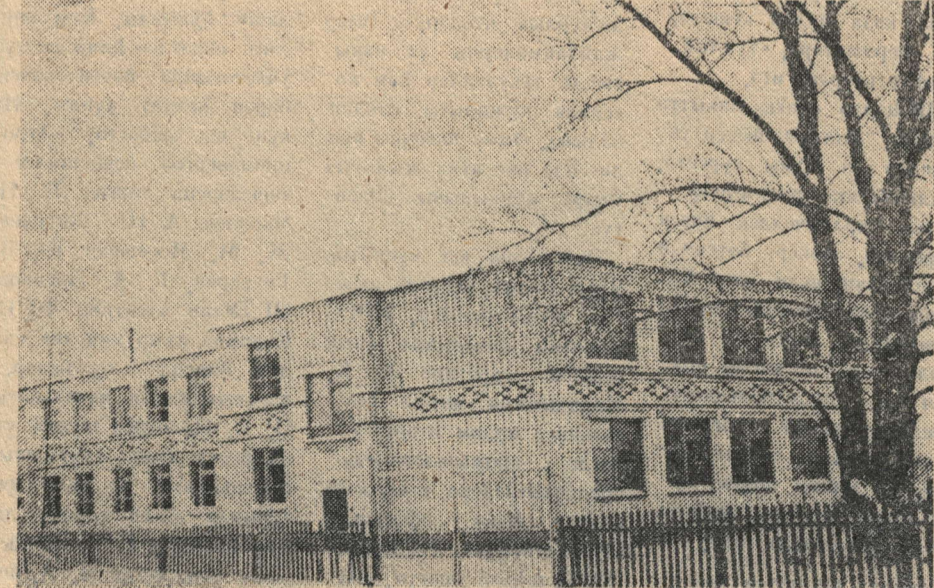
1990 елда колхоз капиталы төзелеш максаатларына 127,6 мең сум чыгым тотты.

Узган ел «Москва» колхозы 446 мең сум саф керем алды, финанс хәлен ныгытты.

Хужалыктагы ике бригада арасында беренче комплекслы бригада эшчәннәре кырчылыкта алдынгылыкны яуладылар. Биредә уңыш 27,6 центнер тәшкил итте. Бу—икенче бригада күрсәткәннән 9,1 центнерга югарырак.

Рәсемдә: Илюткино авылының медицина пункты. Халык яшь фельдшер Лариса Михедюкова эшеннән канәгать. Н. Азизов фотосы.

Илюткинода мәктәп 1989 елның 1 сентябренә ишекләрен ача, Тулы булмаган урта мәктәп итеп тапшырылса да, хәзер ул—урта мәктәп, дөрәсәргә, мәктәп-бакча үчрәждәннәсе. 12 укытучыны берләштергән педагогик коллектив балаларга төпле белем бирү өчен тырыша. Мәктәптә ашханә дә эшли. Быелдан хужалык укучылар өчен бушлай аш бештәра башлаган. Мәктәп музей булдыру өчен дә хәрәкәт башланган. Тик мәнә бер нәрсә үзәккә үтә—мәктәптә жылылык житми, ә айтүләренә караганда, жылылык системасын янабаштан эшләргә кирәк. Бу турыда нәкъ кыш көнә искә төшәргәннәр. Ә бөлки, ул нәкъ ныклы хужа кулы житмәү бәла-быдыр?! Мәктәп сонгы елларда директорларны бербер арты алыштырып кына тора бит.

«Москва» колхозы, аның алдыны хезмәтчәннәре, уңышлары, проблемалары турында сөйләүче куш битләрне безнең үз корреспондентыбыз С. ХӘЙРУЛЛИНА әзерләде.

Петровлар нәселеннән

Илюткино авылында Петровлар — иң күп таралган фамилия. Зур нәселне берләштергән фамилия ул. Механизаторлар Василий Михайлович, Иван Иванович бар, терлекчелек буенча механик Анатолий һәм токарь Иван Петровлар да шул нәселдән. Һәм мәсәң эшсөярлек, тырышлык һәм гадел хезмәт берләштерә аларның. Арда берсе—Николай Михайлович турында аеруча жылы итеп сөйләләр хужалыкта.

Берүзенә өч техника исәпләнә Николай Михайловичта. Кыш көннәрендә ул ДТ-75 тракторында эшли. Чәчүдә Т-70кә күчә, ә урып-жыю вакытында аның буйсынуында КСК-100 була. Николай Михайлович шул өч техниканы да бердәй осталык белән иярли, эш төрөн алыштырган да да чыгымчылаган ат кебек тәртәгә тибә торган гадәтәе юк. Сабыр гына һәр эшкә жигелеп китә,

аны ахырына житкәнчә башкара. Соңгы елларда ул нигездә кукуруз игү белән шөгылләнә. Чәчүдә иптәше Вячеслав Прокофьев белән йокыны-ялыны онытып эшлиләр. Азык эзерләү чорында янә ял тими аңа. Узган елны 1 бригадала кукуруз уңышы 380 центнер тәшкил итте—бу бит шул Николай Михайловичның тырышлыгы нәтижәсе. Тырышлык, хезмәт сою нәселен башыннан килә. Аларның да атисе Михаил Павлович—бик тә булган, эшчән кеше иде. «Атказанган колхозчы» исемен алып китте ул лаеклы ялга. Үзе китте, ә урынына ничә Петровны калдырды. 7 бала үстә бу гаиләдә. Хәзер бсе авылда яши. Олы апалары Нина хәзер үзе лаеклы ялда инде. Юлия—бозаулар карый, Анна—терлекчә дә, башка эштән дә йөз чөөрми. Тагы

бер туганнары—Василий Михайлович —шулай ук механизатор. Белемле, дәрәжәле кеше колхозда. Ә Николай Михайлович турында әйтеп тә торасы юк.

—Алтын куллы кеше,—ди колхоз председатели Анатолий Германович Гаврилов аның турында. Үзе механизатор, үзе эретеп ябыштыручы. Фермада төзексезлекләр чыкканда да аңа егылабыз. Бөтен төр яна техниканы да иң элек ул үзләштерә.

Председатель, сүзен раслап, машина-трактор паркында читтәрәк торган техникага күрсәттә. Ул ПНД автотөягече икән, эле яна гына кайткан. Николай Михайлович нәкъ шуны көйләү белән мәшгуль бу көннәрдә. Кайчандыр КСК-100не дә районда беренчеләрдән булып ул сынап караган бул-

ган. Николай Михайлович үзе әңгәмәгә сирәк кушыла. Авыл тормышы белән кызыксынганчы кына йөзә жанланып китә аның. Илюткино бит теге еллар политикасы дәвам иткәндә бетүгә, таралуга дучар ителгән авыл иде. Шөкер, хәзер аңа акрынлап жан иңеп килә, авылда төпләнергә теләүчеләр дә арта тора. Ул үзе дә дөнья күрүгә, ерак Златоуст калаларында эшләп карагач кына инанды авылның аның өчен төп төбәк икәнлегенә. Дөрес, бу хәлләр күптән булды инде. Механизатор булып эшли башлавына да 10—12 еллар булып. Хәзер үзенен 5 баласы, өлкәне Юрий быел жәй комбайнчы ярдамчәсе булып эшләде. Булдырыр сыман күренә егет, ата кеше канәгать калды аның хезмәтеннән.

Кем белә, бәлки ул да Петровларның нәсел һөнәрен дәвам итүче яшь механизатор булыр? Хәер ата кеше моны шарт итеп куймый. Укысын, теләсә нинди һөнәр сайласын, эмма жирдән аерылырга тырышмасын. Жир кешене беркайчан алдамый. Үзен 4 улына да бу сүзләргә еш кабатлай Николай Михайлович. Мисалга 99 нчы СПТУда укып йөрүче колхоз етипендиатлары Сергей Чернов, Александр Семибратов, Александр Проконьев кебек яшьләргә китерә. Алар колхозның киләчәген тәмин итәсе кешеләр бит. Шулар арасында Петровлар да иң шиксез булырга тиеш!

Николай Михайлович моны бар күңелә белән аңлай. Сабыр холыклы, һәр сүзен исәпләп сөйләргә гадәтләнгән игенче дәвамын туган төбәгендә, жирдә ныгытырга тели.

С. Хәйруллина.

Шундый-шундый хәлләр бар...

Ни Әхмәткә, ни Илюткинога...

«Москва» колхозына кергән Илюткино һәм Әхмәт авылларының хужасы кем? Эзләп маташмагыз әллә нигә таба алмыйсыз. Чөнки иңе авыл—иңе авыл Советы карамагында кече авыл хокукында яши. Илюткино Бикүле авыл Советына караса, Әхмәт Аксумлага керә. Билгеле инде, бу авыл Советлары иң элек үзләре урнашкан торақ пунктны кайгырталар, биредә бик сирәк кунак алар. Шулай итеп, авыл Советы үзәге булып кайгырту тоеп яшәү ни Әхмәткә, ни Илюткинога насыяп булмас, ахры...

Әхмәтнең иң «тарихи» бинасы

Сез я мәчет, я мәктәптер дип уйлыйсыздыр инде. Ялгышасыз. Бик тә заманча «тарихи» бина ул. Шәһәрләләр бәлки үзәк стадионда бер кабарып, бер шинеп утырган өрп бастырган «бинаны» хәтерлиләрдер. Менә шул 54 мең сумлык мөжжиза ниндидер язмыш белән «Большевик» колхозына килеп керә һәм, билгеле инде, әлегә колхоз «яхшы» товарны Әхмәткә склад бинасы итеп «бүләк итә». Гадәттәгечә, Әхмәттә жил исә, уг сүнә, кабарып утырган склад та шинә, шуннан кар-яңгырлар китә һәм 54 мең сумлык «байлык» жил-яңгыр белән ююлып жир өстеннән дә югала.

Төзү сүтү түгел шул

634нче СМП өченче ел инде Әхмәт авылында бозаулату бүлгәге төзи. Өченче ел ферма һаман төзелеп бетә алмый, ә бозаулысы сьерлар ат абзарында бозаулы торалар.

Аның каравы, кайчандыр «төзөгәнне» бик тиз жи-мергән булганнар. Әхмәт авылындагы бер сарык фермасы сүттеп, кирпечен... Аксумлада мәктәп төзелешенә тоткан булганнар—бу хакта авыл халкы хәзер дә хәтерли әле.

Белгечләр кирәк

Илюткино клубы 150 урынга исәпләнгән, аны яшьләргә ял үзәге итү өчен шартлар да юк түгел. Әмма клуб өле андый бурычны үтәп житкәрә алмый.

—Белгечләр юк,—ди колхоз рәисе А. Г. Гаврилов. Ә әлегә эшләр торучылардан инициатива да, теләк тә, омтылыш та күп со-рала шул әле.

Ветеран сүз ала

Тәртипне яклайбыз

Сугышка мин бик яшьли киттем. 19 яшем тулган көнне инде яраланып госпитальдә ята идем. 1 нче Белоруссия, 2 нче Белоруссия фронтларында Берлингача барып життем. Мин хезмәт иткән 61 нче армия шуннан Ерак Көнчыгышка китте, мин янә яраланып госпитальдә калдым. Хәрби хезмәт әле минем өчен Дрезденда 50.нче елга кадәр дәвам итте. Нәкъ шул елны безнең «Верхний» колхозын «Москва» колхозына куштылар. Аңарчы хужалыгыбыз алдынгы иде, 2 бригада исәпләндек. Шул кушылудан башланды да инде безнең кагылып-сугылып йөрүләр. Аннан «Большевик»ка күчәрдәләр. Анда 150 колхозчы белән 65 йорт булып килеп керегән идек—хәзер әнә күрсәздәр: 40—45 йорт, 60—65 колхозчы калды авылда. Әле без соңгы 1—2 елда барыбер авылга жан инде, дип сөйләбездә. Янәшәбездә асфальт юл үтүе дә сәбәпчә булгандыр моңа, киредән бер «Москва» колхозы итеп берләшүен дә йогынтысы тигәндер дип уйлыйм. Ни дисәң дә хәзер безгә да иңтибар күрсәтә башладылар бит инде. Әнә акрын гына булса да төзелешләр алып барыла. Колхоз рәисе А. Г. Гаврилов яңа кайткан — 5 йортың 2сен шулай ук безнең авылга була дип тора. Анысы бик кирәк. Мин шулай уйлыйм: торақ йортлар булса, авыл терелергә тиеш. Үзезбезнең гаилә мисалында да шулай ул. Әнә малаем Хәлил фермада оператор булып эшли. Читтә яшәүче кызым да гаиләсе белән кайтып урнашты. Хәер, урнашты дню үк дәрәс булмас—әлегә дә баягы йорт кирәк аларга, йорт. Ә калыр те-

ләкләре зур, эшче куллар колхозга да бик кирәк. Безнең буын белән генә әлләни майтарып булмый. Авылга 4 ветеран калдык. Аның икесе—1 нче группа инвалид, икебез—икенче группа. Мин үземнән тәнемдә 7 кыйпылчык ярасы йөртәм. Гомерем буге хәлемнән килгәнчә эшләдем—ферма мөдире дә булдым, бригадир да, каравылда да тордым. Сугыш безнең кебек малайларны иртә олыгайтты, иртә картайтты. Аның телгә алырлык истәлекләре дә житәрлек. Үзезбезне дә иска алгалыйлар алуын. Бер елны хәтта Германиягә Эльба буенда очрашуга чакыру да килгән иде. Шунда хәтер калдыргыч бер нәрәе булып алды: минем анда булуым-булмавымны төпчәнә-тикшерә күрешү срогы минсез генә үтәп тә китте. Фронтташлар белән очрашканда зыян итмәгән булып иде дә бит! Узган эшкә салават инде. Алай бик зарланьрга яратмыйм мин үзем. Карчык кына кайчак: пенсияләр аз, дип куя. Кибеткә ветераннар өчен тиешле продуктлар кайтмавына да ул күбрәк көенә. Анысы шулай инде, продукцияне үзвакытында ала алганыбыз юк. Кибетчезбездә: 4 кеше әйберен алыр өчен Егоркинога (безнең РТП шунда була инде) йөри алмыйм инде, ди. Ул да үзәнчә хаклы. Күрәсен, шул ярты килограмм майны да кеше борчымыйча гына тапшырырлык ясау жәе юк сүздә системасында. Ярап, болары—сүз иярә чыккан сүзләр генә. Өл-көннәр шулай күп күрә, күп белә инде алар.

Ч. Хәйбуллин,
Бөек Ватан сугышы ветераны.

Битараф була алмыйбыз

Мин—шул авылда туып-үскән, шунда 32 ел бус тракторчы булып эшләгән кеше. Гомер буге жир сөрдәм, икмәк иктәм, шунда тормышлы булдым, балалар үстәрдем. Болар һәм мәсә сизгәлмичә үттеләр дә киттеләр. Хәзер туктап үз-үземә карасам—чәч агарган, дарман беткән, исәнлек тә әлләкем түгел. Бары бер нәрәе тынычландыра: ярап, гомер заяга узмаган, балалар үсеп кеше булган. Әнә улым Вазыйх биредә, авылда ук калды. Хәзер Т-70 тракторында эшли. Ике малай Норлатта эшләп йөриләр.

Авыл тормышының, крестьян хезмәтенен төрле чагын күрдек. Чын ышанып әйтәм: әгәр тагы 10 ел элекке система, әүвәлге тәртипләр белән яшасак, авыл төмам картаер, бетөр иде. Хәзер безгә яхшыга өмет уянып килә күңелдә. Әмма эшчеләр кирәк, яшьләр кирәк. Хәзер безнең Әхмәт бригадасында бер механизаторга 2 шәр техникка, алай гына да түгел, кайбер иптәшләр техниканы калдырып терлекчелеккә килгәргә мәжбүр булдылар. Минем үземә

дә шулай туры килде. Инде менә Мингазийм Галәветдинов белән бергә сарыклар карыйбыз. Мингазийм 16 ел сарыкчылыкта эшләгән, бу хезмәтнең бөтен нечкәлекләрен белә. Кулдаш буларак та бик әйбәт: ярдәмчел, киңеш-табышка жайлы. Эшнә дә бүлешмибез, вакыт белән дә исәпләшмибез. Согагы булабыз, көн шунда үтә. Хәзер безнең жавалылыкта 450 баш мал бар. Шөкер, бөрәннәр сау-саламат үсө маллар да көр. Әле менә бүген Мингазийм колхоздан үзезбездә премия итеп бирелгән сарыкларны алырга китте. Аңа—үткән ел терлекчелектәгә хезмәтләре өчен, ә мин узган ел колхозның сөрү техникасында эшләүче тракторчылар арасында беренче урынга чыккан идем. Шунда әле күптән түгел генә район Мактау тактасына фотога да төшеп кайттык. Рәхмәт хужалык житкәчеләренә эшләгән кешегә шулай жөрмәт күрсәткән өчен.

Элек үл эшлин, дә эшлин идек, хәзер етимул дигән нәрсәнә дә көтә күнел. Әнә безнең бригада чөгәндерчеләре быел уңыш-

ны артыграк алдылар, ә апайларның күңелен күрергә оныттылар!

Тагы бер кызык кына фикер килеп тора әле башка. Безнең авылда иңсез йортларны шәһәр халкы дача итеп ала башлады хәзер. Бер сүз юк, бу закон нигезендә рөхсәт ителә. Тик аларны авыл беркайчан да үз итә алмаячак, минемчә. Жәйге чөлләдә кылыны кырыкка ярып чакта авыл уртасында (әйе, шул сәбәплә яңа йорт салучыларга урын авыл чигеннән бирелә) дачниклар кызынып яталар, ә хатын-кыз, бала чага тир түгеп 8әр гектар чөгәндер эшлиләр. Менә, мөйтәм, әлегә дачникларга 1 әр генә гектар булса да чөгәндер бүлеп бирергә! Жирдән файдаланалар икән, хезмәтләре керсен. Без биредә картаеясы кешеләр, балаларыбыз шунда яши—шунда да авылның киләчәгенә битараф була алмыйбыз.

В. ЖИРЖИЗОВ,
Рәсемдә: «Москва» колхозы терлекчеләре КПСС члены Вәгийз Гаязович Жиржизов һәм Мингазийм Шәрифиллович Галәветдинов.

Нәүруз мөбарәкбад!

Нәүруз... Бу исем ят та, таныш та. Борын-борынгыдан әби-бабаларыбыз үткәргән бәйрәм ул. Әмма без аны онытканбыз. Төрки бабаларыбыз яңа ел каршылап Нәүруз бәйрәм иткәннәр. Ул вакытларда исә яңа ел... яздан башланган. Бәйрәм сәгатә 22 нче мартта—көн һәм төн тигезләшкән вакытта суга.

Борынгылар бәйрәмне атна бие дәвам иткәннәр. Гәр көннең үз гадәте, үз тартибе, язылмаган кануннары булган: жиде көн буена гайбәт сөйләшмәгәннәр, каргыш теләмәгәннәр, туган-тумачаларга миһербанлык күрсәткәннәр, ата-баба каберенә барганнар, сугышлар тукталып торган.

Нәүруз бәйрәменен үзгәргән — «нәүруз әйтәп» пай (ашлык, азык-төлек) жыю. Ул нәүрузның күчелен күрү һәм пайга китерелгән әйберләренә Нәүруз арттырын өчен эшләнә.

Әйдәгез әле, онытылган бәйрәмне кире кайтарык. Ата-бабаларыбыз үз иткән Нәүрузны нигә әле читкә кагарга?! Урыс кышларын күп озаттык, житәр. Үз-безнең яны каршыларга вакыт.

22 нче март көнне авылыгыз, шәһәрегез гөрләп торсын әле. Изге сәгатәт! **Рифа ХАРРАСОВА**, КДУ аспиранты. («Ялкын» журналы, 1991 ел, №2).

Тешләшә торган юллар

АТА ЗАРЫ

—Тәртипле бул!
Тәртипле бул!
«Өф» иттереп кенә йөрттек:
Күпме акыл биргән идек,—
шуны югалткан бит—өтек!
Акылга шул булды—китек...
ТАПШЫРДЫ

Хыялларын дошманның ул
Шулай тормышка ашырды:
—Язмышлардан узмыш юк!
—дип,
Язмышка үзен тапшырды.

И, урын булмады инде
Шул бичара бүреккә,
Әле генә карда иде,
Инде менә—Фәриттә,
Бигрәк шук та булды да
бит
Өлгермисен күрәп тө
Белмим, кем кемгә ошаган:
Әллә бүрек Фәриткә?
Әллә Фәрит бүреккә?
А. Сасин фотоэюды.

„Умырзая“ яши

Район футболчылары арасындагы популяр бу уенның тарихы түбәндәгечә. Егоркино мәктәбенә укытучы Алексей Павлович Давыдов килгәч, «Россия» колхозы футболчыларының кар өстендә күнегүләре даими төс алды. Егетләр кышкы күнегүләргә теләп йөрделәр, район беренчелегенә үткәрелгән жәйге футбол ярышларында да уңышлы чыгыш ясып башладылар. 1968—70 елларда алар НУРБның «Нефтьче», шикәр заводының «Спартак» командаларын чакырып, алар белән тигез уен осталыгы күрсәттеләр. 1972 елда районда беренче тапкыр кар өстендә футбол буенча турнир үткәрелде. Аның инициаторлары «Россия» колхозының спорт энтузиастлары булдылар, ул чактагы спорткомитет рәисе П.В. Казаков һәм «Урожай» ирекле спорт жәмгыяте рәисе Н.М. Михайлов бу идеяне тормышка ашыруда булыштылар. Беренче турнирда «Нефтьче», «Спартак» командалары белән бергә «Россия» һәм «Дружба» колхозлары вәкилләре көч сынаштылар. Ярыш «Россия» колхозы спортчыларының жеңүе белән төгәлләнде. Шул чактан бирле турнир «Умырзая» исеме белән йөртелә башлады һәм ул һәр елны үткәрелеп килде. Анда катнашучылар саны да елдан-ел артты, призерлар үзгәртте, тамашачылар—болельщиклар ишәйдә.

Ин даими болельщикларның берсе—«Россия» колхозының профком председателе, өч дәрәжә Дан ордены кавалеры Павел Егорович Михеев иде. Ул 1912 елда Егоркино авылында туган, 1934—36 елларда хәрби хезмәттә булган. Сугышка кадәр Октябрь МТСында трактор бригадасы бригадир булып эшлән. 1941 елның декабреннан сугыш ахырына кадәр фронтта булган. Берничә тапкыр яралана, танкта яна, Одерны кичә. Берлин эчендәгә көрәштә гвардия

старшинасы П.Е. Михеевның Т-34 танкы экипажы ул һәм гусеница белән дошманның ике танкын, жиде пушканы, унсигез автомашинасын юк итә, кырыккап солдат һәм офицерны кыра. Ватан алдындагы югары сугышчан хезмәтләре өчен ул өч дәрәжә Дан ордены һәм күп медальләр белән бүләкләнә. 1945 елдан 1976 елга кадәр, пенсиягә киткәнчә, ул «Россия» колхозында трактор бригадасы бригадир, механика мастерское мөдире, профком председателе, техника курсынчысызлыгы буенча инженер вазифаларын башкара. Гомеренең соңгы көннәренә кадәр колхозның ижтимагый-политик тормышында актив катнаша. 1978 елда, 66 нчы яшендә ул вафат булган. Ә «Россия» колхозының ВЛКСМ комитеты, авыл кешеләренә фикерләрен исека алып, 1980 елдан кышкы футбол буенча ярышларда П.Е. Михеев исемендәге приз булдырды һәм һәр елны ярышлар үткәргә карар кылды.

Быелгы ярышларны профком председателе В.Н. Григорьев, спорт методисты Н.П. Мандрейкин һәм мөктәпнең физкультура укытучысы Н.М. Трофимов оештырдылар.

10 мартта үткәрелгән турнирда 10 команда катнашты. Алар элеккечә 15 эр минутлы 2 шәр тайм уйнадылар. Беренче турда оттырган командалар тамашачылар исәбенә күчтеләр. Бу Олимпия системасы уен ахырынача давам итте.

Ике тур үткәч, финалда бу призы уйнау тарихында беренче тапкыр 2 шәһәр—«Спартак» (шикәр заводы) һәм 53 нче СМУ командалары очрашты. Алар арасындагы кискен көрәш ничьёга бетте, ә матчта пенальтини заводчылар әйбәт үткәрделәр һәм төп приза лаек булдылар. Икенче урынга—53 нче СМУ, өченчегә—«Заря» колхозы команда-

лары чыкты.

Күнегүләр житмәсе үзег сиздерә дә, спортчылар тудасем алганда кызыклы, жанлы гына уен күрсәтә алдылар.

Турнир нәтижеләре буенча иң оста футболчылар да билгеләнде. Иң яхшы капкачы дип «Спартак»тан Чернов, иң яхшы сакчы шуннан ук Б.Б. Борисов, иң яхшы ярымсакчы—«Ветеран»нан В.П. Трофимов, һөжүмче—«Заря»дан Матвеев, бомбардир—«Спартак»тан В.Азиев табылды. Алар кыйммәтле бүләкләр белән бүләкләнде.

Инде «Умырзая»ны оештыручы һәм анда иң әүвәл катнашучыларның берсе буларак, үземнең берничә теләгемне дә әйтсәм килә. Кышкы футбол буенча күнегүләргә иң житди игътибар бирергә кирәк, чөнки ул—саламәтлек нигезе. Сузләремне раслау өчен миңа «Ветеран» команда сый китерәсем килә. Әлеге команда уенчылары—«Умырзая»ның иң беренче ярышларында катнашкан кешеләр. Төрле елларда алар жыелма команда составында «Россия» колхозы, район һәм республика дәрәжәләрендә чыгыш ясадылар, «Урожай» ирекле спорт жәмгыяте коллективлары арасында РСФСР беренчелегендә призы урыннары алдылар. Узган ел «Умырзая» турнирында алар янә үз сәләтләрен, картаймас рухларын күрсәттеп, 1 урынга чыктылар, быелгы күрсәткеләре дә начар түгел. Менә алар—һич картаймас энтузиастларыбыз: А.С. Корчуков, А.С. Терентьев, В.М. Кадышев, В.Н. Григорьев, В.В. Иванов, В.П. Трофимов, В.И. Матюшкин, Г.К. Киргизов, А.П. Корчуков, В.В. Михеев, В.В. Павлов, Н.Н. Олопов.

Саламәтлек һәм көр күңел сезгә, ә «Умырзая»га—озын спорт язмышы!

В. ЕНДИРЯКОВ,

«Россия» колхозы партия оешмасы секретаре.

Телевидение

шимбә

23 МАРТ

КАЗАН КҮРСӘТӘ

19.00 «Татарстан».
19.30 Әлли-бәлли-бәү.
19.40 Халык талантларының III Бөтенсоюз фестивале. Тукай районы үзешчән сәнгатьтә катнашучылар чыгышы.

I ПРОГРАММА

6.30 «Россия тавышлары» телерадио конкурсы лауреаты Н. Крыгина жырлай.
6.45 Мультфильмнар.
7.15 «Спорт һәркем өчен».
7.30 Ритмлы гимнастика.
8.00 Иртәнге күңел ачу программасы.
8.30 «Сәламәтлек».
9.15 Режиссер С.Самсонов фильмнары. «Оптимистик трагедия».
11.10 «Таң йолдызы».
12.10 Телевизион документаль фильм: «Шахматчы көз».
13.10 Мультфильмнар.
14.40 Документаль фильм премьерасы.
15.15 Фотоконкурс: «Жир—уртак йортыбыз».
15.20 «Образ». Өлкән класста укучылар өчен әдәби тапшыру.
16.35 «Иллюзион аттракцион».
18.00 Халыкара панорама.
18.45 Нәфис фильм: «Кичерү турында үтенечкә карата аңлатма».
21.00 «Вақыт».
21.45 «Мәхәббәтнең мәңгелек жыры». Гиндстан фильмнары яратучылар өчен киноконцерт.

II ПРОГРАММА

22.45 «Деррик» сериясенән нәфис телефильм. «Амстердамнан килгән ханым».
00.05 «А» программасы. Роджер Уотерс. «Стена».
00.55 Нәфис телефильм: «Өлкән угыл». 1 серия.
II ПРОГРАММА
8.15 Мультфильм.
8.25 Союздаш республикаларның кинопублицистикасы.
9.00 «Телевидение ТВ турында».
10.00 «Хезмәттәшлек» видеоканалы.
13.30 «Плюс унбер» видеоканалы.
17.00 Футбол. СССР чемпионы. «Черноморец»—«Динамо» (Мәскәү).
18.50 Телепрограмма «Гәллә».

21.45 «Ялта-91».

ЯКШӘМБЕ

24 МАРТ

КАЗАН КҮРСӘТӘ

17.05 ТССРның халык артисты Ш. Әхмәтжанов нефисы.
19.35 Әлли-бәлли-бәү.
19.45 «Әти, әни һәм мин—музыкаль гәллә». Гәллә ансамбльләренә республика смотры йомгаклау концерты.

I ПРОГРАММА

8.15 Ритмлы гимнастика.
8.45 «Спортлото» тиражы.
9.00 «Иртән-иртүк».
10.00 «Ватанга хезмәттә».
11.00 «Иртәнге күңел ачу программасы».
11.30 Сәяхәтчеләр клубы.
13.00 «Авыл сәгатә».
14.00 «Музыкаль киоск».
14.30 «Алып бар».
15.15 «Марафон-15».
16.30 «Беренче телевидение променада концерты».
18.10 «Уолт Дисней күрсәтә...»
19.00 Документаль фильм премьерасы «Риваять». Мультфильм премьерасы «Януглар» (Канада).
19.50 Нәфис фильм: «Шерлок Холмс һәм яңа корал».
21.00 «Вақыт».
21.45 Футбол күзәтү.
22.15 «Телевизион танышу». СССРның халык артисты В. Спиваков.
23.35 «ВИД» «Шоу-биржа» музыкаль программасын тәкъдим итә.
00.55 «Бер биографиядан өзекләр». Аргентина композиторлары музыкасына фильм-балет.
01.45 Нәфис телефильм: «Өлкән угыл». 2 серия.

II ПРОГРАММА

8.00 Иртәнге гимнастика.
8.20 Мультфильм.
8.30 Концерт.
9.30 Документаль фильм.
10.05 Нәфис фильм.
11.15 «Плюс унбер» видео каналы.
14.45 Мультфильм.
15.00 «Без яши торган дөнья». Режиссер Ю. Нагибин фильмнары: «Музей сурәте». «Дивертисмент».
16.00 НБА профессионаллары арасында баскетбол буенча АКШ чемпионаты.
21.45 Авторлык телевидение.
23.45 Жипел атлетика.

КӨЛЕШЕП АЛЫЯК

КАБАК ТЫШЫННАН...

ГФР селекционерлары гажәеп ачыш ясаган. Алар үстергән кабакның тышы шулкадәр ныклы булып чыккан, аны хәтта аяк киеме табаны буларак кулланарга уйлыйлар. Кабык ныклы булу белән бергә

бик күркәм һәм йомшак икән. Аны тире эшкәрткән кебек эшкәрткән мөмкин. Мондый материалдан эшләнгән табанлы аяк киemenән күпләп чыгара башлауга әле ерак булса да, селекционерлар лабораториясендә беренче ботинкалау сынау үтә башлаган да инде.

Норлат газ службасы коллективы әниләре **МӘРЗИЯ СӘЛИХҖАН** кызы **ХӘМӘТВӘЛИЕВ**ның вафат булуы сәбәпле Хәмәтвәлиевлар гәлләсе нең тирән кайгысын уртаклаша.

Мөхәррир урынбасары **Р. З. АЙВАТУЛЛИН**.